2 Boyutlu Grafikler

Giriş

2 boyutlu bilgisayar grafikleri koordinat düzleminde x ve y eksenlerine karşılık gelen değerlerin incelenmesiyle oluşurlar. Matlab çok çeşitli grafik çizme yeteneklerine sahiptir. Grafik çizim komutları hem komut satırında hem M-dosyalarında kullanılabilir. Geliştirilmiş bir çok fonksiyon sayesinde çizilen grafikler özelleştirilebilir. Bu bölümde 2 boyutlu grafikler çizmek için geliştirilmiş olan fonksiyonları inceleyeceğiz.

Matlab herhangi bir anda herhangi bir fonksiyondan grafik çizme emri aldığında bir figür (figure) nesnesi oluşturur. Bu nesne bir veya daha fazla grafik eksenini barındırabileceği gibi gösterilen grafikler üzerinde dönme, yaklaşma, uzaklaşma, kaydetme vb. birçok niteliğe erişimi sağlayan araç çubuklarına sahiptir.

Şekil 3: Bir figür nesnesi, matlab tarafından çizilen tüm grafikler için ev sahipliği yapar.

plot fonksiyonu

Matlab'da 2 boyutlu grafikler çizmek için kullanılan temel fonksiyon plot fonksiyonudur. Grafiği çizilecek olan matematiksel fonksiyonun xdeğişkeninin her değeri için hesaplatılan grafiğe ait (x, y) noktalarının koordinat düzleminde işaretlenmesiyle grafik oluşturulur. x ve ydeğerlerinin oluşturacağı dizilerin aynı uzunlukta olmasına dikkat edilmelidir. Aksi halde grafik çizilmeyecektir. plot fonksiyonunun en yalın halinde, giriş parametresi olarak x ve y dizileri kullanılır.

Örnek 57 $y = x^3 - 3x^2 + 7x + 5$ fonksiyonunun grafiğini x değerleri [-5,5] aralığında olacak şekilde çiziniz.

y fonksiyonunun grafiğinin çizilebilmesi için ilk olarak x ve y nin alabileceği değerler dizisi oluştururlur.

x = 0:1: y = x.^2 plot(x,y	10 2 - 5 7)									
>>										
x = 0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
y = -5	-4	-1	4	11	20	31	44	59	76	95

Yukarıdaki gibi eşit sayıda elemana sahip x ve y dizileri için plot fonksiyonu uygulandığında ilk olarak figür nesnesi oluşturulur. Daha sonra, eksen nesnesi oluşturulur ve içerisinde grafik çizilir.

Şekil 4: x ve y dizilerinin oluşturduğu (x, y) ikilileri, grafiğin kesim noktalarını oluşturmaktadır.

Figür nesnesi üzerindek araç çubukları sayesinde grafiğe farklı açılardan bakmak, resim olarak keydetmek, yazdırmak gibi birçok işlem gerçekleştirilir.

Not 6 2 boyutlu bir grafiği biçimlendiren üç temel özellik vardır. Bunlar kesim noktaları işareti, çizgi biçimi ve çizgi rengidir. plot fonksiyonu aksi belirtilmediği sürece kesim noktası işareti kullanmaz. Çizgi biçimi olarak düz çizgi çizgi rengi olarak ise mavi kullanır.

Çizilen bir grafiğe ait çizgi rengi, çizgi biçimi ve kesim noktası işaretini özelleştirek için aşağıda verilen ifadeler kullanılır.

 Çizgi rengi (Color) seçimi yapmak için RGB kodlari, renklerin İngilizce isimleri ve çok kullanılan renkler için aşağıdaki kısaltmalar kullanılabilir.

 Çizgi stili (LineStyle) tanımlamak için aşağıdaki kısaltmalar kullanılır.

	Kesintisiz	\Rightarrow	-
	Kesintili	\Rightarrow	-
•••••	Noktasal	\Rightarrow	:
	Kesintili ve noktasal	\Rightarrow	
	Çizgisiz	\Rightarrow	none

Kesim noktası işareti (Marker) seçmek için aşağıdaki kısaltmalar kullanılır.

Toplama	\Rightarrow	+	Çarpma	\Rightarrow	x
Çember	\Rightarrow	0	Üçgen (üst)	\Rightarrow	^
Nokta	\Rightarrow	•	Üçgen (alt)	\Rightarrow	v
Kare	\Rightarrow	S	Üçgen (sol)	\Rightarrow	<
Yıldız	\Rightarrow	*	$\ddot{\mathrm{U}}$ çgen (sağ)	\Rightarrow	>
5 Köşeli Yıldız	\Rightarrow	р	6 Köşeli Yıldız	\Rightarrow	h
Elmas	\Rightarrow	d	İşaretsiz	\Rightarrow	none

Bu özelliklerle birlikte grafik çizebilmek için plot fonksiyonuna girilen parametreler arttırılır. Grafiğe eklenecek her bir özellik için aşağıda verilen

```
plot(x,y,'ozellik1',deger1,'ozellik2',deger2,...)
```

parametre yöntemi kullanılır.

Örnek 57 de verilen fonksiyon grafiğini yukarıdaki üç temel özelliği kullanarak yeniden çizelim. Grafiğin nasıl görüleceği Şekil 5 de figür nesnesi olmadan eksen üzerinde verilmiştir.

```
x = 0:1:10;
y = x.^2 - 5;
plot(x,y,'Color','c','LineStyle',':','Marker','o')
```

Buradaki üç özellik, bir grafiğin temel özellikleri olup, plot fonksiyonunda bu üç özelliği belirtmek daha kısa bir yöntem daha sunar. Bu yöntemde grafiği çizilecek vektörler verildikten hemen sonra üç temel özellik sıralamadan bağımsız olarak tek bir tırnak içersinde

plot(x,y,'temel_ozellikler',...)

şeklinde kullanılır. Bu yöntemin kullanımında çok dikkat edilmesi gereken başka bir husus daha vardır. Grafikleri biçimlendirmek için verilecek diğer tüm özellikler (aşağıda verilen çizgi kalınlığı gibi), temel özelliklerden sonra verilmelidir. Şimdi yukarıda çizdiğimiz grafiği temel özellikler yöntemi ile tekrar çizelim.

x = 1:1:20; $y = x.^2 - 9*x - 20;$ plot (x,y,'c:o')

Şekil 5: Örnek 57 de verilen \boldsymbol{y} fonksiyonunun grafiği.

Matlab'da çizilen bir grafiğin çizgi kalınlığını değiştirmek için Line-Width özelliği ve bu özelliğe bağlı nümerik değer kullanılır. Varsayılan değer 1 birimdir. (1 birim 1/72 inc)

Örnek 58 x = -10, x = 10 aralığında $y = x^3 - 5x^2 + 7x + 13$ fonksiyonunun grafiğini 3 birim kalınlık, eflatun renk, 5 köşeli yıldız kesim noktası işareti ve kesintili noktasal çizgi ile çiziniz.

x = -10:2:10; y = x.^3 - 5*x.^2 + 7*x +13; plot(x,y,'m-.p','LineWidth',3)

Bu örnekte x in atrış miktarı 2 olarak kullanıldığından topla 11 tane kesim noktası ile grafik şekil 6 de çizilmiştir. Grafiklerde kesim noktalarını arttırmak görünümlerde farklılığa yol açabililir. Aynı grafik 0.1 artışla çizilirse 201 adet kesim noktası için çizilen grafik şekil 7 de verilmiştir. Kesim noktalarının fazlalığından dolayı grafik kalın bir çizgi ile çizilmiş izlenimi vermektedir.

Örnek 59 $[0, 2\pi]$ aralığında verilen x değerleri için $f(x) = \sin x$ ve $g(x) = \cos x$ fonksiyonlarının grafiklerini

a) Ayrı ayrı olarak,

b) Aynı eksen üzerinde birlikte,

c) f(x) in çizgi rengi kırmızı, çizgi stili kesintili, kesim noktası işareti +, g(x) in çizgi rengi siyah, çizgi stili noktasal, kesim noktası işereti çember, çizgi kalınlıkları 2 birim olacak şekilde,

d) f(x) ve g(x) fonksiyonlarını farklı çizgi kalınlığı ile çiziniz.

```
a)
```

x = 0:0.3:2*pi; f = sin(x); g = cos(x); plot(x, f) plot(x, g)

Yukarıdaki Matlab komutlarında plot fonksiyonu iki kez kullanılmıştır. İlk kullanımda figür nesnesi içersine oluşturulan eksende ffonksiyonunun grafiği çizilmiştir. Ancak ikinci plot fonksiyonu ile birlikte, şekil 8 verilen grafik üzerinde görülebileceği gibi g fonksiyonun grafiği için oluşturulan eksen f grafiğinin üzerini kapatmıştır. b)

x = 0:0.3:2*pi; f = sin(x); g = cos(x); plot(x,f,x,g)

Şekil 6: Örnek 58 de verilen y fonksiyonunun grafiği.

Şekil 7: Örnek 58 de verilen y fonksiyonunun grafiği.

Şekil 8: Örnek 59-a da verilen g fonksiyonunun grafiği.

Şekil 9: Örnek 59-b de verilen f ve g fonksiyonlarının grafiği.

Yukarıdaki Matlab komutlarında bir plot fonksiyonu içerisine birden fazla vektör çifti verilmiştir. Bu şekildeki kullanımda herbir vektör çiftinin aynı uzunlukta olması gerektiğine dikkat edilmelidir. Bu kurala sadık kalınarak aynı eksen üzerinde çizilen grafik sayısı arttırılabilir.

```
x = 0:0.3:2*pi;
y = 1:20;
z = 10:30;
f = sin(x);
g = cos(y);
h = sin(z) + cos(z);
plot(x, f, y, g, z, h, 'LineWidth', 3)
```

Şekil 10 de görüleceği gibi, birinci grafik için mavi olan varsayılan renk, ikinci grafik için yeşil, üçüncü için ise kırmızıdır.

```
c)
x = 0:0.3:2*pi;
f = sin(x);
g = cos(x);
plot(x,f,'r--+',x,g,'k:o','LineWidth',2)
```

Birden fazla grafiğin aynı plot fonksiyonu ile çizildiği grafiklerde herbir vektör ikilisinden sonra temel özellikler tırnak içerisinde verilebilir. Ancak çizgi kalınlığı için yazılan özellik her vektör ikilisi için geçerli olacaktır.

Çizgi kalınlığını belirlemek için kullanıdığımız LineWidth gibi özellikleri temel özelliklerden önce kullanılamıyordu buna göre, aşağıdaki Matlab komutları sadece iki grafikteki çizgi kalınlıklarını 12 birim yapar. Şekil 12 da verilen grafiğe bakınız.

```
x = 0:0.1:2*pi;
f = sin(x);
g = cos(x);
plot(x,f,'r--+',x,g,'k:o','LineWidth',2,'LineWidth',12)
```

d) Birinci grafiği 2 ikincisini ise 12 birim kalınlıkta çizmeye çalışalım. Bu işlemi yapabilmek için grafik çizimlerinde kullanılan yeni bir fonksiyona ihtiyacımız vardır. Çizilen eksen nesnesinin altta kalmaması, figür nesnesi üzerinde tutulması için kullanılan hold fonksiyonu on parametresi ile açılır ve off parametresi ile kapatılır. Parametre almadan kullanılması açık ise kapat, kapalı ise aç anlamına gelir. Bu fonksiyon yardımıyla aynı eksen nesnesi üzerindeki grafiklerimize farklı özellikler ekleyebiliriz.

```
x = 0:0.1:2*pi;
f = sin(x);
g = cos(x);
plot(x,f,'r--+','LineWidth',2)
hold on
plot(x,g,'k:o','LineWidth',12)
```


Şekil 10: Aynı eksen üzerinde çizilmiş üç farklı grafik.

Şekil 11: Örnek 59-c de verilenfve g fonksiyonlarının grafiği.

Şekil 12: Bir plot içerisinde herhangi bir özelliğin birden fazla kullanılaması son yazılan değerin geçerli olması demektir.

Şekil 13: Örnek 59-d de verilen fve g fonksiyonlarının grafiği.

hold fonksiyonu ile eksen nesnesini birkez figür nesnesi üzerinde tuttuktan sonra aksi belirtilmedikçe çizilecek tüm grafikler aynı eksen nesnesi üzerinde kalırlar.

Matlab'da plot fonksiyonu ile çizilen grafiklerde kullanılabilecek diğer bazı özellikler aşağıda verilmiştir.

- MarkerSize özelliği kesim noktası işaretçisi boyutunu belirtmek için kullanılır. Bu özelliğin varsayılan değeri 6 birimdir.
- MarkerEdgeColor özelliği kesim noktası işaretçisinin kenar rengini belirtmek için kullanılır. Bu özellik varsayılan olarak grafiğin çizgi rengi ile aynı değeri alır.
- MarkerFaceColor özelliği iç rengine sahip (dolgulu) kesim noktası işaretleri için dolgu rengini belirtmekte kullanılır. Bu özellik varsayılan olarak eksen arka planı rengi ile aynı değeri alır.

Örnek 60 Bir x maddesi için yapılan deneylerde ölçülen değerler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Deney No	Ölçülen Değer
1	0.30
2	0.37
3	0.41
4	0.46
5	0.52
6	0.58
γ	0.67
8	0.51
g	0.47
10	0.70

Bu tablonun grafiğini Matlab yardımıyla çizelim.

```
degerler = [0.30,0.37,0.41,0.46,0.52,...
0.58,0.67,0.51,0.47,0.70];
plot(degerler,':gd','MarkerSize',18,...
'MarkerEdgeColor','blue',...
'MarkerFaceColor',[1.0,0.0,0.0],...
'LineWidth',5)
```

Yukarıdaki Matlab komutlarından anlaşılabileceği gibi plot komutu ile tek bir vektörün grafiği de çizilebilir. Bu durumda vektör elemanlarını indisleri ikinci vektörmüş gibi düşünülür. Yukarıdaki Matlan komutlarıyla çizilen grafik için çizgi rengi yeşil, kesim noktası işareti sınır rengi mavi, dolgu rengi, RGB kodu yardımyla kırmızı ve kesim noktası işareti boyutunu 18 birim olarak ayarladık. Eğer burada

Şekil 14: Örnek 60 de verilen x maddesi deneylerinin grafiği.

'+' gibi dolgusuz bir kesim noktası işareti kullansaydık grafiğimizde kırmızı renk hiç görünmezdi.

Matlab herhangi bir vektörün grafiğini çizebildiğine göre rand fonksiyonu ile rastgele oluşturulan bir vektörün grafiğini de çizebilir. Şekil 15 de verilen grafiğe bakınız.

```
x = rand(1,200);
plot(x,':cyand','MarkerSize',13,...
'MarkerEdgeColor','blue',...
'MarkerFaceColor',[1.0,0.5,0.0])
```

 $\label{eq:mnn} \begin{array}{l} \mbox{linspace}(\mathbf{m},\mathbf{n}) \mbox{ fonksiyonu ile ile m ve n sayıları arasında doğrusal olarak eşit aralıklarla dağılmış 100 elemanlı bir vektör elde edebileceğimizi önceki bölümlerden biliyoruz. Şimdi bu fonksiyonu kullanarak bir karmaşık sayılarda bir grafik çizelim. Aşağıdaki Matlab komutlarında pol2cart fonksiyonu ile polar koordinatları kartezyen koordinatlara çeviriyoruz. Şekil 16 de verilen grafiği inceleyiniz. \\ \end{array}$

```
r = linspace(0,2);
t = linspace(0,10*pi);
[x,y] = pol2cart(t,r);
z = x + i*y;
plot(z)
grid on
```

Matlab'da oluşturulan eksenler üzerinde kılavuz çizgileri oluşturmak için grid fonksiyonu kullanılır. Kılavuz çizgilerini açmak için grid on, kapatmak için grid off parametresi kullanılır.

Örnek 61 $y = \sin(\frac{x}{3}) + \cos(\frac{x}{2})$ fonksiyonunun grafiğini x değerleri 0.4 artış ile

a) [-10, 10] aralığında, kesintili noktasal çizgi stili, 5 köşeli yıldız kesim noktası işareti, 14 birim işaretçi boyutu, çizgi rengi, işaretçi sınır rengi işaretçi dolgu rengi RGB olarak verilecek şekilde çiziniz.

b) Fonksiyonun periyodu p ise [-p, p] aralığında 0.4 artış ile çiziniz.

a) Bu örnekte klavuz çizgileri kullanılmıştır.

```
x = -10:0.4:10;
y = sin(x/3) + cos(x/2);
plot(x,y,'-.p','MarkerSize',14,'Color',[1.0,0.0,0.0],...
'MarkerEdgeColor',[0.0,1.0,0.0],...
'MarkerFaceColor',[0.0,0.0,1.0])
grid on
```

b) İlk olarak periyodumuzu hesaplayalım. $p = \text{Okek}(6\pi, 4\pi) = 12\pi$ olduğuna göre $[-12\pi, 12\pi]$ aralığında grafiğimizi çizelim

```
x = -12*pi:0.4:12*pi;

y = sin(x/3) + cos(x/2);
```


Şekil 15: Rastgele oluşturulan bir vektörün grafiği.

Şekil 16: Polar koordinatlardan kartezyen koordinatlara çevrilen vektör grafiği.

Şekil 17: Örnek 61-a da verilen \boldsymbol{y} fonksiyonunun grafiği.

Şekil 18: Örnek 61-b da verilen y fonksiyonunun grafiği.

```
plot(x,y,'-.p','MarkerSize',14,'Color',[1.0,0.0,0.0],...
'MarkerEdgeColor',[0.0,1.0,0.0],...
'MarkerFaceColor',[0.0,0.0,1.0])
grid on
```

Grafik Biçimlendirme Fonsiyonları

Matlab'da iki boyutlu grafikler çizilirken eksen ve grafik üzerine etki eden birçok önemli fonksiyon vardır. Bu bölümde bu özelliklerden bazılarını vereceğiz.

- title fonksiyonu eksene isim vermek için kullanılır.
- xlabel fonksiyonu x eksenine isim vermek için kullanılır.
- ylabel fonksiyonu y eksenine isim vermek için kullanılır.

```
title('y = sin(x/3)+cos(x/2)');
xlabel('x ekseni');
ylabel('y ekseni');
```

Şekil 19 de verilen grafiği inceleyiniz.

 legend('birinci_veri', 'ikinici_veri',...,pos) fonksiyonu çoklu grafiklerle çizgi özellikleri örneği ile birlikte, her bir grafik için istenilen tanımlamaları figür nesnesi üzerine yazdırır. Bu tanımlamarın figür nesnesi üzerinde nereye yapılacağına pos = -1,0,1,2,3,4 değerlerine göre karar verilir. Bu değerler sırası ile

-1	\Rightarrow	Sağda grafik dışında
0	\Rightarrow	Grafik içinde
1	\Rightarrow	Sağ üstte
2	\Rightarrow	Sol üstte
3	\Rightarrow	Sol altta
4	\Rightarrow	Sağ altta

anlamlarına gelir.

Örnek 62 $[0,2\pi]$ aralığında $\frac{\pi}{20}$ artış ile aynı eksen üzerinde $sin(x),sin(x-\frac{\pi}{2})$ ve $sin(x-\pi)$ fonksiyonlarının grafiklerini değişik renk, çizgi biçimi, kesim noktası işareti ve çizgi kalınlıkları ile çizerek, herbir grafiği etikeleyiniz. Ayrıca grafik ve eksen isimlendirmeleri yapınız.

```
x = 0:pi/20:2*pi;
plot(x, sin(x), '-.r*', 'LineWidth',1);
hold on
plot(x, sin(x-pi/2), '--mo', 'LineWidth',2);
plot(x, sin(x-pi), ':bp', 'LineWidth',3);
legend('sin(x)', 'sin(x-pi/2)', 'sin(x-pi)',-1)
title('Üç Grafik')
xlabel('x ekseni')
ylabel('y ekseni')
```


Şekil 19: Örnek 61 da verilen y fonksiyonunun isimlendirilmiş grafiği.

- $\text{text}(\mathbf{x}, \mathbf{y}, \text{imetin'})$ fonksiyonu eksen üzerinde verilen (x, y) koordinatlarına bir metin yerleştirmek için kullanılır.
- gtext('metin') fonksiyonu eksenin herhangi bir noktasına istenilen metni yerleştirmek için kullanılır. Grafik çizildiğinde hedef seçmek için bir yardımıcı otomatik olarak başlayacaktır.
- ginput(n) fonksiyonu eksen üzerinde n tane noktanın koordinatları bir matrise atamak için kullanılır. Grafik çizildiğinde bu noktaları seçmek için yardımıcı otomatik olarak başlayacaktır.
- Eksen üzerinde kullanılan metinsel ifadeler, önceki bölümlerde verilen Matlab'a özgü metin biçimlendirme komutları yardımıyla düzenlenebilir. Ayrıca matematiksel yazım ve tasarım dili olan LaTeX, Matlab içerisinde kullanılabilir.

```
x = 0:pi/20:2*pi;
plot(x, sin(x), '-.r*', 'LineWidth',1);
hold on
plot(x, sin(x-pi/2), '--mo', 'LineWidth',2);
plot(x, sin(x-pi), ':bp', 'LineWidth',3);
legend('\bf{sin(x)}', '\it{sin(x-\pi/2)}', 'sin(x-\pi)',2)
title('$sin(x)$, $sin(x-\frac{\pi}{2})$ ve $sin(x-\pi) $ Grafikleri',
'interpreter', 'latex', 'FontSize',13)
xlabel('$x$ ekseni', 'interpreter', 'latex', 'FontSize',12)
ylabel('$y$ ekseni', 'interpreter', 'latex', 'FontSize',12)
text(2,0,'.(2,0) noktası')
k = ginput(1);
text(k(1),k(2), 'Seçilen Nokta 1')
gtext('Seçilen Nokta 2');
```


Matlab kitabımızın önceki bölümlerinde get ve set fonksiyonlarının öneminden bahsetmiştik. Kısaca bu fonksiyonların herhangi bir nesnenin veya elemanın, herhangi bir özelliğinin değerini almak veya yeni değer vermek için kullanıldığını hatırlatalım. 2 boyutlu grafiklerin iki önemli nesnesi figür ve eksen nesneleridir. Matlab figür nesnesini gcf ifadesiyle eksen nesnesini ise gca ifadesi ile isimlendirir. Şimdi set ve get fonksiyonarını kullanarak figür ve eksen nesnelerimizin renklerini değiştirelim.

İlk olarak figure ekranımızın arka plan rengini değiştirmek için,

set(gcf,'Color','magenta')

komutu kullanılabilir. Benzer şekilde eksenin arka plan rengini değiştirmek için

set(gca,'Color','cyan')

komutu kullanılabilir.

 $\sin(x)$ fonksiyonunda x eksenindeki değerleri özelleştirmek için aşağıdaki Matlab kodlarını kullanabiliriz.

```
set (gcf, 'Color', 'magenta')
x = -pi:0.1:pi;
y = sin(x);
plot(x,y,'LineWidth',3);
set(gca,'Color','cyan');
set(gca,'XTick', -pi:pi/2:pi);
set(gca,'XTickLabel', {'-pi', '-pi/2', '0', 'pi/2', 'pi'});
```

Alt Grafikler

Matlab'da çizilen her grafik için bir figür nesnesi ve bu nesnesin içerisinde bir eksen nesnesi oluşur. Özel durumlarda bir figür nesnesi içer-

Şekil 22: sin(x) fonksiyonunun grafiği.

sine birden fazla eksen nesnesi yerleştirilebilir. Bu işlemi yapabilmek için alt grafik fonksiyonu olan subplot fonksiyonu kullanılır. Matlab'da gerçekleştirilen bir çok işlemde olduğu gibi, alt grafiklerde de matrissel düşünce tarzı geçerlidir. Yani fonksiyonumuz subplot(a,b,c) biçiminde üç giriş parametresi ile çalışmaktadır. Bu parametreler

a	\Rightarrow	Alt grafiklerin satır sayısını
b	\Rightarrow	Alt grafiklerin sütün sayısını
c	\Rightarrow	Alt grafiğin indis numarasını

ifade eder. Birden fazla alan kaplayan alt grafikler için indis numarası verilirken Matlab'ın liste özelliklerinden yararlanılır.

Örnek 63 $[0, 2\pi]$ aralığında $\frac{\pi}{30}$ artış ile verilen x değerleri için aynı figür nesnesinde $\sin(x), \cos(x), \tan(x)$ ve $\cot(x)$ grafiklerini çizen matlab komutlarını yazınız.

Alt grafikler oluşturulurken, matris özellikleri dikkate alınmalıdır. Örneğin aşağıdaki Matlab komutlarıyla figür nesnesinde 4 satır ve 2 sütün eksen nesneleri için yer ayrılmıştır. Şekil 24 yi inceleyiniz.

x = 0:0.23:2*pi; subplot(4,2,1:2:7) plot(sin(x),'LineWidth',2); set(gca,'Color','cyan') subplot(4,2,2) plot(cos(x),'LineWidth',2); set(gca,'Color','magenta') subplot(4,2,4) plot(tan(x),'LineWidth',2); set(gca,'Color','yellow') subplot(4,2,[6,8]) plot(cot(x),'LineWidth',2); set(gca,'Color','green')

C-1-:1 04 A14 ----- 21- ----1 --:---:

Şekil 25: Alt grafik yerlesimi.

Aşağıdaki Matlab komutlarıyla figür nesnesinde 9 eksen nesnesi için yer ayrılmıştır. Şekil 25 ü inceleyiniz.

```
x = 0:0.23:2*pi;
subplot(3,3,1:3)
plot(sin(x),'LineWidth',2);
set(gca,'Color','cyan')
subplot(3,3,4)
plot(cos(x),'LineWidth',2);
set(gca,'Color','magenta')
subplot(3,3,[5,6,8,9])
plot(tan(x),'LineWidth',2);
set(gca,'Color','yellow')
subplot(3,3,7)
plot(cot(x),'LineWidth',2);
set(gca,'Color','green')
```

Diğer 2 Boyutlu Grafik Fonksiyonları

Matlab'da 2 boyutlu fonksyin çizmek için başka fonksiyonlarda vardır. Bu bölümde daha farklı tarzda 2 boyutlu grafikler çizmek için kullanılan fonksiyonlardan bahsedeceğiz.

• y = f(x) şeklinde verilen bir fonksiyonun grafiğini belirlenen limitler içerisinde çizdirmek için fplot fonksiyonu kullanılabilir. Fonksiyon ifadesi tırnak işaretleri arasında verilmelidir veya daha önceden bir değişkene aktarılmaldır.

fplot('fonksiyon',limitler,'cizgi_ozellikleri')

biçiminde kullanılır. Buradaki limitler fonksiyonun çizeleceği bölgeyi ifade eder.

Örnek 64 $y = x^2 + 4\sin(2x) - 1$ fonksiyonunun grafiğini [-3,3] aralığında çizelim.

fplot('x^2+4*sin(2*x)-1',[-3,3],'--rs');

fplot fonksiyonunda istenirse y değerleri için de aralık verilebilir. Şekil 27 i inceleyiniz.

fplot('x^2+4*sin(2*x)-1',[-3,3,-4,2],'--rs');

 Çizilen bir fonksiyon grafiğinde x ve y değerlerinin aralığı çok geniş olduğu durumlarda, bu değerler logaritmik artış ile tanımlanabilir. Hem x i hemde y yi logaritmik artış ile tanımlamak için loglog, yalnızca x veya yalnızca y yi logaritmik artış ile tanımlamak için semilogx veya semilogy fonksiyonları kullanılır.

Örnek 65 x değerleri -1000 ile 1000 aralığında 0.1 artış ile verilmek üzere

$$y = x^3 + 3x - 5$$

fonksiyonun grafiğini aynı figure nesnesinde normal olarak, x ve y logaritmik artış ile, yalnızca x logaritmik artış ile ve yalnızca ylogaritmik artış ile olacak şekilde çiziniz.

```
x = -1000:0.1:1000;
y = x.^3 + 3*x -5;
subplot(4,1,1)
plot(x,y,'LineWidth',2);
title('plot fonksiyonu')
set(gca,'Color',[1.0,1.0,0.4])
subplot(4,1,2)
loglog(x,y,'LineWidth',2);
title('loglog fonksiyonu')
```


Şekil 26: Örnek 64 da verilen \boldsymbol{y} fonksiyonunun grafiği.

Şekil 27: Örnek 64 da verilen \boldsymbol{y} fonksiyonunun grafiği.

Şekil 28: Örnek 65 da verilen \boldsymbol{y} fonksiyonunun grafiği.

```
set(gca,'Color',[0.5,1.0,0.0])
subplot(4,1,3)
semilogx(x,y,'LineWidth',2);
title('semilogx fonksiyonu')
set(gca,'Color',[0.1,0.7,0.4])
subplot(4,1,4)
semilogy(x,y,'LineWidth',2);
title('semilogy fonksiyonu')
set(gca,'Color',[0.8,0.4,0.0])
```

 Bazı durumlarda sayısal aralıkları farklı iki fonksiyonun grafiği aynı eksen nesnesi üzerinde çizildiğinde, birinin aldığı değerler diğerine göre çok büyük veya çok küçük olabilir. Bu durumda grafik doğru olarak yorumlanamaz. plotyy fonksiyonu bu gibi durumlarda ortak aralıkla birlikte kullanılır.

Örnek 66 $[0, 6\pi]$ aralığında 0.1 artış ile $f(x) = 2x^2 - 10x + 5$ ve $g(x) = \cos(x/3)$ fonksiyonlarını aynı eksende normal olarak ve plotyy fonksiyonu ile tek bir figür nesnesinde çiziniz.

```
x = 0:0.1:6*pi;
f = 2*x.^2-10*x+5;
g = cos(x/3);
subplot(2,1,1)
plot(x,f,x,g)
title('plot fonksiyonu')
subplot(2,1,2)
plotyy(x,f,x,g)
title('plotyy fonksiyonu')
```

• pie fonksiyonu yardımıyla pasta grafikleri oluşturulabilir. Örneğin

```
x = [8,7,9,12,20,35,22];
y = [0,1,0,0,0,1,0];
pie(x,y)
colormap summer
```

komutları pasta grafiğini çizdirir. Buradaki x değerleri grafiği çizilecek veriyi, y değerleri ise pasta grafiğinde vurgu yapılacak değerleri ifade etmektedir. Biz yukarıdaki grafikte en büyük ve en küçük değere vurgu yaptık. colormap fonksiyonu grafikte kullanılacak renk haritasını seçmek için kullanılır. Matlab da kullanılan renk haritalari şekil 31 da verilmiştir.

Şekil 29: Örnek 66 da verilen f(x) fonksiyonunun grafiği.

Şekil 30: Pasta Grafiği

Şekil 31: Matlab renk haritaları

pie fonksiyonu standart olarak herbir pasta diliminin yanında, ağırlığının yüzdesini verir. Eğer istenilirse bu alanlara başka birer metin yazılabilir.

```
x = [8,7,9,12,20,35,22];
y = [0,1,0,0,0,1,0];
pie(x,y,{'A','B','C','D','E','F','G'})
colormap pink
```

Şimdi herbir pasta dilimi için bir metin ve yüzde değerini bir arada verecek bir çözüm geliştirelim.

```
x = [8,7,9,12,20,35,22];
y = [0,1,0,0,0,1,0];
p = pie(x,y)
pyazi = findobj(p,'Type','text');
z = get(pyazi,'String')
m = {'A:';'B:';'C:';'D:';'E:';'F:';'G:'}
b = strcat(m,z)
set(pyazi, {'String'},b)
colormap hsv
```

Buradaki findobj fonksiyonu, grafik nesneleri içerisinde belirlenen nitelikleri elde etmek için kullanılır. strcat fonksiyonunun ise aynı boyutlu iki metni birleştirmek için kullanıldığını hatırlayalım.

Şekil 32: Pasta grafigi.

Şekil 33: Pasta grafigi.

 bar fonksiyonu çubuk grafikleri çizmek için kullanılır. Örneğin aşağıda verilen Matlab komutları şekil 34 de verilen grafiği çizer.

```
x = [65 40 76 48 19 38 78]
bar(x)
colormap hsv
```

• stem fonksiyonu ile dal grafikleri ve stairs fonksiyonu ile basamak grafikleri çizilebilir.

Örnek 67 2008 ve 2014 yılları arasında bir A dersinden kalan öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Yıllar	Kalan Öğrenci Sayısı
2008	8
2009	γ
2010	9
2011	12
2012	20
2013	35
2014	22

Buna göre oluşan durumun basamak ve dal grafiklerini çiziniz.

```
x = [8,7,9,12,20,35,22];
y = 2008:2014;
stairs(y,x,'-.rs','MarkerFaceColor',...
'cyan','LineWidth',2);
title('Basamak Grafiği')
set(gca,'Color','yellow')
```

```
x = [8,7,9,12,20,35,22];
y = 2008:2014;
stem(y,x,'-blackd','MarkerFaceColor','cyan',...
'MarkerSize',20,'LineWidth',2);
title('Dal Grafiği')
set(gca,'Color','magenta')
```

• Kutupsal koordinarlarda verilen bir fonksiyonun grafiğini çizmek için polar fonksiyonu kullanılır. Bu fonksiyon, t grafiğe ait noktaya karşılık gelen vektörün x ekseni ile yaptığı açıyı ve r bu vektörün uzunluğunu belirtmek üzere polar(t,r) biçiminde kullanılır.

Şekil 34: Bar Grafigi

Şekil 35: Örnek 67 de verilen tablonun basamak grafiği.

Şekil 36: Örnek 67 de verilen tablonun dal grafiği.

Örnek 68 t açısı $[0, 10\pi]$ aralığında 0.1 artış ile verilmek üzere r1 = sin(t) ve r2 = tsin(t)cos(t) fonksiyonlarının grafiklerini çizelim.


```
t = 0:1:10*pi;
r1 = sin(t);
r2 = t.*sin(t).*cos(t);
subplot(1,2,1)
polar(t,r1,'-m+');
subplot(1,2,2)
polar(t,r2,'-r.');
```

• Metin olarak (tırnak işaretleri arasında) girilen f(x,y) = 0 biçimindeki kapalı fonksiyonların grafiğini çizmek için ezplot fonksiyonu kullanılır. Kullanım şekli

```
ezplot('kapali_fonk_ifadesi');
ezplot('kapali_fonk_ifadesi',[xmin xmax]);
ezplot('kapali_fonk_ifadesi',[xmin xmax ymin ymax]);
```

biçimindedir.

Örnek 69 $y = \frac{x^3 - 4x}{x^2 - 2x - 3}$ fonk. grafiğini ezplot fonksiyonu ile a) normal olarak b) x değerleri [-5,5] arasında c) x değerleri [-5,10] arasında y değerleri [-10,30] arasında çiziniz.

```
subplot(1,3,1)
ezplot('y-(x^3-4*x)/(x^2-2*x-3)')
set(gca,'Color','y')
subplot(1,3,2)
ezplot('y-(x^3-4*x)/(x^2-2*x-3)',[-5 5])
set(gca,'Color','m')
```

subplot(1,3,3) ezplot('y-(x^3-4*x)/(x^2-2*x-3)',[-5 10 -10 30]) set(gca,'Color','r')

Şekil 38 dan görülebileceği gibi ezplot ile çizilen fonksiyonların varsayılan çizgi rengi yeşildir. Ayrıca grafik ve eksen isimlendirmesi otomatik olarak yapılmaktadır. Bu özellikleriyle birlikte çok kullanışlı olan ezplot fonksiyonu Matlab' ın sembolik hesaplama paketinin bir fonksiyonudur.

Şekil 38: Örnek 69 de verilen fonksiyonun grafikleri.

Şekil 39: Örnek 70 de verilen fonksiyonun grafiği.

Örnek 70 $x^2 \sin y + y^2 \sin x = 3$ ifadesinin grağini x ve y değerlerinin her ikiside [-20, 20] aralığında çiziniz.

ezplot('x^2*sin(y)+y^2*sin(x)-3',[-20 20 -20 20])
set(gca,'Color','m')

Kaynaklar

- 1. Stephen J. Chapman, *Matlab Programming for Engineers*, Thomson Press, 2008.
- 2. Stormy Attaway, A Practical Introduction to Programming and Problem Solving, Elsevier Press, 2012.
- Dr.Aslan İnan , Matlab Uygulama Çözümleri, Papatya Yayıcılık, 2012.
- 4. İrfan Kaymaz, Matlab ile Grafik Çizimi, Ders Notları.

Konu Sonu Soruları

Problem 18 $y = 1 - e^{-x} \sin(2\pi x)$ fonksiyonun grafiğini $x \in [1,5]$ aralığında 23 nokta ile çizen Matlab komutlarını yazınız.

Problem 19 $f(t) = 2\sin(3t)\cos(5t)$ fonksiyonunun grafiğini $t \in [0,3]$ aralığında 0.05 artımla çizen Matlab komutlarını yazınız.

Problem 20 $f(x) = e^{-x/10} \sin^2(x)$ fonksiyonunun grafiğini çizen bir Matlab komutlarını yazınız.

Problem 21 Matlab komutlarıyla bir daire grafiği çiziniz.

Problem 22 $y = \sin(x)$ ve $y = x^2 - 1$ fonksiyonlarını $x \in [0, 2]$ aralığında çizdirerek kesiştikleri noktayı grafik üzerinde bulan bir Matlab programı yazınız.

Problem 23 $2g(1 + \cos \theta)$ denklemi, bir kardiyoid mikrofonun kazancıdır. Burada g = 0.5 mikrofon kazanç sabiti, $\theta \in [0, 2\pi]$ radyan olarak mikrofon ekseni ile ses kaynağı arasında açıdır. Mikrofon kazancının polar değişimini çizen Matlab komutlarını yazınız.

Problem 24 $y = \frac{\sin(1-x)}{1+5\cos^3 x}$ fonksiyonunun grafiğini x değerleri [$-4\pi, 4\pi$] aralığında $\pi/50$ artış ile çizen Matlab komutlarını yazınız.

Problem 25 $y_1 = e^{-2\cos x}$ ve $y_2 = e^{1-2\sin x}$ grafiklerini üst üste [-5,5] aralığında 0.1 artışla aynı eksen üzerinde çizen Matlab komutlarını yazınız.

Problem 26 $f(x) = e^{-1/x} + \log(x^3 + 2)$ fonksiyonunun grafiğini 0 ile 20 aralığında 10 kesim noktası, 3 birim kalınlıkta kırmızı çizgi rengi, 6 köşeli yıldız kesim noktası işareti ve işaret özellikleri herhangi RGB kodları ile verilecek şekilde çizen Matlab kodlarını yazınız.

Problem 27 [0,1] aralığında 0.01 artışla verilen x değerleri için aynı grafik penceresinde $y = \sin(4\pi t), z = \sin(20\pi t), w = y + z$ fonksiyonlarının grafiklerini alt grafikler kullanarak ve sırasıyla 'Birinci Harmonik', 'İkinci Harmonik', 'Harmonik Dalgaların Toplamı' şeklinde isimlendirerek çizen Matlab komutlarını yazınız.

Problem 28 Avrupa, Amerika, Asya ve Afrika kıtalarında ürün satışı yapan bir firmanın satırş rakamları sırasıyla 1200, 500, 300 ve 120 dir. Buna göre firmanın kıtalara göre satırş oranlarını gösteren pasta qrafiğini çizen Matlab komularını yazınız.

Problem 29 $(x^2 + y^2)^2 - 2(x^2 - y^2) = 0$ fonksiyonunun grafiğini çizen Matlab komutlarını yazınız.

Problem 30

$$x = \frac{3}{2}\cos(t) - \cos(30t)$$
$$y = \frac{3}{2}\sin(t) - \sin(30t)$$

biçiminde verilen parametrik denklemlerin grafiğini çizen Matlab komutlarını yazınız.

Çözümler

Çözüm 18 Aşağıdaki Matlab komutlarının oluşturduğu grafik için şekil 40 i inceleyiniz.

```
x=linspace(1,5,23);
y=1-exp(-x).*sin(2*pi*x);
plot(x,y,'--gx','LineWidth',3)
title('$y=1-e^{-x}sin(2\pi x)$',...
'interpreter','latex','FontSize',13)
xlabel('$x$ ekseni','interpreter','latex','FontSize',12)
ylabel('$y$ ekseni','interpreter','latex','FontSize',12)
```



```
t=0:0.05:3;
f=10*sin(3*t).*cos(5*t);
plot(t,f,'-mp','LineWidth',3)
title('$f(t)=2\sin (3t)\cos (5t)$',...
'interpreter','latex','FontSize',13)
xlabel('$x$ ekseni','interpreter','latex','FontSize',12)
ylabel('$y$ ekseni','interpreter','latex','FontSize',12)
grid on
```



```
x=[0:2:100];
y=exp(x/10).*(sin(x)).^2;
plot(x,y,'-rh','LineWidth',3)
title('$f(x)=e^{-x/10}\sin ^{2}(x)$',...
'interpreter','latex','FontSize',13)
xlabel('$x$ ekseni','interpreter','latex','FontSize',12)
ylabel('$y$ ekseni','interpreter','latex','FontSize',12)
grid on
```


Şekil 40: Çözüm 18 grafiği.

Şekil 41: Çözüm 19 grafiği.

Şekil 42: Çözüm 20 grafiği.

Çözüm 21 Aşağıdaki Matlab komutlarının oluşturduğu grafik için şekil 43 i inceleyiniz.

```
t=0:pi/20:2*pi;
plot(sin(t),cos(t),'LineWidth',7)
grid on
title('\bf Daire');
xlabel('x ekseni');
ylabel('y ekseni');
set(gca,'Color','y')
```

Çözüm 22 Aşağıdaki Matlab komutlarının oluşturduğu grafik için şekil 44 yi inceleyiniz.

```
x=0:0.1:2;
y1=sin(x);
y2=x.^2-1;
plot(x,y1,x,y2,'LineWidth',3)
kesim_noktasi = ginput(1);
gtext('\bf Kesim Noktası Koordinatları')
gtext(num2str(kesim_noktasi))
```



```
g=0.5;
teta=0:pi/20:2*pi;
kazanc=2*g*(1+cos(teta));
polar(teta,kazanc,'--blackp')
title('\theta açısına göre kazanç')
set(gca,'Color','r')
```


Şekil 44: Çözüm 22 grafiği.

Şekil 45: Çözüm 23 grafiği.

Şekil 46: Çözüm 24 grafiği.

Çözüm 24 Aşağıdaki Matlab komutlarının oluşturduğu grafik için şekil 46 ü inceleyiniz.

```
x=-4*pi:pi/50:4*pi;
y=sin(1-x)./(1+5*cos(x).^3);
plot(x,y,'o:r','LineWidth',2)
grid on
set(gca,'Color',[0.9,0.9,0.4])
```

Çözüm 25 Aşağıdaki Matlab komutlarının oluşturduğu grafik için şekil 47 i inceleyiniz.

```
x=-5:0.1:5;
y1=exp(-2*cos(x));
plot(x,y1,'b*-','LineWidth',2,'MarkerSize',24)
hold on
y2=exp(1-2*sin(x));
plot(x,y2,'bh-.','LineWidth',1,...
'MarkerEdgeColor','c','MarkerSize',18,...
'MarkerFaceColor','g')
set(gca,'Color',[0.85,0.83,0.81])
title('\bf Aynı eksende iki grafik');
xlabel('\it x ekseni')
ylabel('\it y ekseni')
```


Şekil 47: Çözüm 25 grafiği.

Çözüm 26 Aşağıdaki Matlab komutlarının oluşturduğu grafik için şekil 48 yı inceleyiniz.

```
x=linspace(0,20,10);
y=exp(1./x)+log10(x.^3+2);
plot(x,y,'LineWidth',3,'Marker','h',....
'Markersize',23,'Color','red',...
'MarkerEdgeColor',[0.2,0.5,1.0],...
'MarkerFaceColor',[0.9,0.9,0.1])
grid on
```



```
t=0:0.01:1;
subplot(3,1,1)
y=sin(4*pi*t);
plot(t,y,'r','LineWidth',2)
title('Birinci Harmonik')
subplot(3,1,2)
z=sin(20*pi*t)
plot(t,z,'r','LineWidth',2)
title('Ikinci Harmonik')
subplot(3,1,3)
w=y+z;
plot(t,w,'LineWidth',2)
title('Harmonik Dalgalarin Toplami')
```


Şekil 48: Çözüm 26 grafiği.

Şekil 49: Çözüm 27 grafiği.

Çözüm 28 Aşağıdaki Matlab komutlarının oluşturduğu grafik için şekil 50 i inceleyiniz.

```
names = {'Avrupa = ', 'Amerika = ', 'Asya = ', 'Afrika ='};
data = [1200, 500, 300, 120];
pie(data)
for i=1:4
    gtext(strcat(names{i},num2str(data(i))));
end
title('Satış Oranları', 'fontsize', 15)
```


Şekil 50: Çözüm 28 grafiği.

Çözüm 29 Aşağıdaki Matlab komutlarının oluşturduğu grafik için şekil 51 u inceleyiniz.

```
h = ezplot('(x<sup>2</sup>+y<sup>2</sup>)<sup>2</sup>-2*(x<sup>2</sup>-y<sup>2</sup>)', [-2,2,-1,1]);
set(h,'Color','black','LineWidth',4);
set(gca,'Color',[1.0,0.23,1.0])
```

```
Çözüm 30 Aşağıdaki Matlab komutlarının oluşturduğu grafik için şekil 52 yi inceleyiniz.
```

```
t=linspace(0,4*pi, 600);
x = 1.5*cos(t) - cos(30*t);
y = 1.5*sin(t) - sin(30*t);
plot(x,y);
xlabel('x'),ylabel('y')
title('Parametric Plot Example')
```


Şekil 51: Çözüm 29 grafiği.

Şekil 52: Çözüm 30 grafiği.